
ІСТОРІЯ ЩАСЛИВОГО ПОДРУЖЖЯ

Мінцзяо Чжунжень

Переклад з кит. І. О. Костанди

Історія щасливого подружжя (кит. 好逑传, Хао цю чжуань), XVII ст. – перший китайський роман, який став відомим у Європі. Найстаріше китайське ксилографічне видання датується 1683 роком. Автор роману приховав себе під псевдонімом Мінцзяо Чжунжень (名教中人). Герої – талановитий юнак, учений Те Чжуньюй (“Залізо Благородний нефрит”) і красуня мудра дівчина Шуй Бінсін (“Вода Льодяне серце” – символ рішучості і безстрашності). У романі помітні явні фольклорні риси – так, головний герой, хоч і учений, проте задиристий богатир, а дівчина Шуй – смілива та хитромудра героїня авантурної казки. У романі введена галерея чиновників-хабарників і придворних сановників-інтриганів. Перший європейський переклад здійснив англієць Джеймс Вілкінсон (пом. 1736), проте так і не опублікував його. Перше європейське видання з’явилося у Лондоні в 1761 році, під редакцією Томаса Персі, та викликало жвавий інтерес до китайських романів в Європі. У Російській імперії в 1832 році в альманасі “Северные цветы” (видавець О. С. Пушкін) був опублікований уривок із роману, перекладений безпосередньо з китайської (перекладач невідомий); можливо, існував повний переклад, але його було втрачено.

Розділ 3

Панночка Шуй спритно та сміливо віддає квіти

У віршах говориться:

*Знав, що слабкість і ніжність притаманні дочці,
Але хто ж знав, що їй притаманна і мудрість?
Кілька таємних слів – і все потроху заплуталося,
Один стрімкий поворот долі – і все потихеньку помінялося.
Красиве місце не потребує слави і фарб,
У відповідний момент завжди будуть шанси і можливості.
Прости (його) підступність, але спочатку борись,
Інакше, коли час настане, каятись буде вже пізно.*

Як уже було сказано, пан Те послухав батька та, щоб сховатися від пересудів, поїхав із дому, світ за очі. Не знаючи, куди краще податися, він розмірковував: “Шаньдун славне місто, де знають, що таке ритуал та благородство, до того ж, там багато різних людей, то ж якщо рушити туди, то можна багато чого побачити і багато кого зустріти”. Що ж, як вирішив, так і зробив: Сяо Даню було наказано купити осла для поклажі, а затим готуватися до подорожі в Шаньдун.

Дійсно кажуть:

*Учитися треба за зачиненими дверима,
Тоді й шлях твій не надто відхилиться.
Раз побачивши великі гори-ріки,
Легко поранити серце.*

Пан Те виїхав у Шаньдун, проте не будемо поки про нього говорити.

Жив у той час у повіті Лічен, округу Цзиннань, що в Шаньдуні, сільський багач, на прізвище Шуй, на ім’я Цзюйї, за прізвищем Тяньшен, котрий займав посаду чиновника у Військовому міністерстві, де виконував обов’язки помічника

міністра – прямий і відчайдушний, він прославився своїми ратними подвигами. Лише одне у нього викликало смуток: йому вже скоро шістдесят років, дружина померла, а синів-спадкоємців немає, одна лише донька на ім'я Бінсінь. Її очі як листя верби навесні, сама вона як весняна квітка, витончена та ніжна, вільно жила на жіночій половині. На перший погляд видавалося, що Бінсінь неначе візерунчаста тюль: заплутася в ній і не матимеш змоги вибратися, але коли вона бралася щось робити, то проявляла таку рішучість і сміливість, що могла перевершити будь-якого чоловіка. Цзюї беріг її, немов скарб. У столиці він служив військовим чиновником, та, хоча і виховав Бінсінь, як хлопчика, проте і у справах на жіночій половині дому в усьому на неї покладався. Тому в свої сімнадцять років вона ще була незаміжня.

Одне лише затьмарювало життя – рідний брат Цзюї, на ім'я Шуй Юнь, за прізвиськом Цзінчжі, хоч і називався чиновником, але жодного ієрогліфа не знав та тільки користувався славою предків і тією повагою, яку заслужив брат. Постійно, цілими днями, Шуй Юнь, нічим не гребуючи, шукав наживу. Але, хто знає чому, мабуть, від бідного життя, гроші тільки-но в нього з'явившись, одразу зникали. Він мав трьох синів, усі грубі і невиховані, вони так само, як і батько, не знали жодного ієрогліфа, а ще була у нього донька, дурна і негарна, на ім'я Сянгу, яка народилася в один рік із Бінсінь, але була на два місяці старша. Шуй Юнь бачив, що у старшого брата немає синів, а статки великі, тому пускав слину в надії все легко приборати до своїх рук. Та Бінсінь була ще незаміжня, і тому він, як-то кажуть, “протягав руку, а взяти не міг”. Через це, днями і ночами, залучаючи родичів, друзів і знайомих, шукав Шуй Юнь пару для Бінсінь. Після таких пошуків він розповідав їй, що сім'я Чжан заможна, сім'я Лі родовита, панич із сім'ї Ван талановитий і шляхетний, але Бінсінь не звертала на це увагу, всі ці фривольні розмови, всі ці розповіді ні краплі її не хвилювали.

Тож Шуй Юнь вже не знав, що й робити. Та ось раптом один земляк, з яким він колись разом проходив навчання, пан Го, вирішив одружити сина, тут Шуй Юнь одразу ж все взяв у свої руки: почав сватати панночку Шуй Бінсінь, свою племінницю. Утім панич Го, син земляка, виявився зіпсованим і розпусним, він безсоромно запитав: “Я не знаю Вашу племінницю, яка вона з себе?”. Шуй Юнь, не вагаючись, не жаліючи фарб, почав розписувати, яка панночка гарна, скільки має різних талантів. Розмалював зрештою так, що панича Го охопили сумніви, і він не хотів давати свою згоду. Шуй Юнь сполошився та пообіцяв, що зможе таємно провести панича Го подивитися на Шуй Бінсінь. Справа в тому, що хоча Шуй Юнь і Цзюї вже давно і жили окремо, та будинок був розділений на два двори, однак внутрішні споруди йшли низкою одна за одною, і у паркані була щілина, через яку можна було підглядати. Шуй Юнь дозволив паничу Го потай подивитися на дівчину. Варто лише було йому побачити панночку Шуй Бінсінь, як він одразу ж захотів із нею побратися, тільки й думав, що про одруження. Багато разів посилали сваху, але Бінсінь залишала це без уваги. Панич Го занепокоївся, приготував розкішні подарунки та запросив сватом префекта. Та коли префект довідався, що Бінсінь – донька Шуя, помічника міністра у Військовому міністерстві, то навіть не насмілювався наполягати. Отож, хоч префект і узяв на себе зобов'язання перед паничем Го, але після двох візитів, коли стало зрозуміло, що панночка Бінсінь не дасть згоди, він облишив цю справу.

Час минав, та ось раптом префект дізнався, що помічник міністра Шуй помилювався з призначенням на посаду: може, й через поспіх, проте на високу військову посаду була призначена невідповідна людина, хтось на ім'я Хоу Сяо, котрий не впорався з дорученням, як-то кажуть, “втратив можливості і програє”. Імпера-

торський двір сильно розгнівався: помічника міністра Шуя позбавили посади і відправили у вигнання. Тільки-но дізнавшись цю новину, префект одразу ж почав діяти. Окрім того, він дізнався, що батько панича Го отримав підвищення та обійняв посаду у Палаті Міністрів. Префект захотів відновити свою репутацію, тому знову побачився з паничем Го, щоб про все домовитись. Цього разу за справу було вирішено взятися серйозно, а тому спочатку префект відправив запрошення Шуй Юню. Коли той прийшов, префект зверхньо мовив: «Чоловік і жінка одружуються – і це, для кожного, повинно бути своєчасно, однак, коли юнак обирає собі пару, не можна допускатися помилки. Дівчина, поки незаміжня, повинна коритися батьку – так записано в канонах, та коли настають важкі часи, нещастя залишаються у родині надовго, а колишньої влади вже немає, то треба коритися обставинам. У Вашої племінниці вік відповідний, до того ж, у неї немає матері, щоб захистити, немає брата, щоб підтримати, живе сама у теремі, слуг немов дерев у лісі – це не надто добре оточення для дівчини. От якби Ваш брат досі служив у столиці або другий раз одружився, то була б одна справа, але, на жаль, він у вигнанні. Життя таке коротке, хоч я й не кажу, що Ваш брат скоро помре, але часу лишилося не так уже й багато, тож як можна так глибоко помилятися, як можна не знати, що треба діяти, виходячи з обставин? Ваша племінниця розумна і добродісна, гарно вихована, тому повинна мовчки коритися. Ви – її рідний дядько, так невже вона забуде про родинний зв'язок? Невже Ви не зможете наполягти на своєму? Тим більше, що батько панича Го отримав підвищення, а сам панич Го – видатний таланти Ханлінської академії, тож повторне сватання цієї родини треба вважати за щастя. Вам, у жодному разі, не треба слухатись сьогочасних, егоїстичних бажань молоді, інакше програєте велику справу. Я прошу Вас, старший брате, бути наполегливішим в умовляннях, бо якщо “той, хто помиляється, не прозріє”, то, боюся, не тільки сама панночка втратить шанс на вигідне одруження, але й на усю сім'ю накличе нещастя». Слова префекта повністю збігалися з думками та бажаннями Шуй Юня, тому він без зволікання погодився: «Через цю справу я витратив стільки сил на вмовляння, але моя племінниця, в сім'ї старшого брата, ні в чому не знала відмов, вона виросла розпещеною і зіпсованою, норавливою і впертою, не визнає звичаїв, тож якщо я буду говорити з нею про заміжжя, вона буде рішуче наполягати на своєму. Сьогодні я буду вмовляти її від Вашого імені і матиму надію, що “той, хто помиляється, прозріє”. Як повернусь додому, одразу піду і настановлю її. Вся впертість моєї племінниці від того, що немає наказу від батька, але хіба Вашого наказу не досить? Це цілком справедливо». З цими словами Шуй Юнь відкланявся.

Повернувшись додому, він пройшов у прилеглі палати, щоб побачитися з панночкою Бінсін, і одразу почав із залякувань: «Позавчора префект говорив зі мною про твоє заміжжя, але які ж слова мені підібрати, щоб настановити тебе, адже ти все одно не слухаєш. Є така приказка: “Наказ окружного судді може зруйнувати сім'ю”. Якщо розізлити окружного суддю, то можна згубити всю родину, що ж тоді говорити про наказ префекта? Він позавчора був у родині Го, побачив її статки, становище, репутацію. Зараз, дізнавшись, що твій батько завинив перед імператорським двором, став вигнанцем і видалений зі столиці, пан префект змінився на лиці і наговорив мені багато різних слів. Якщо ми знову не послухаємо його, то накличемо біду: ти будеш сиротою, а я втрачу майбутнє, може, тобі ще раз все обміркувати? Пан Го став міністром, панич Го – молодий таланти, член Академії Ханлін, якщо нам поріднитися з родиною Го через шлюб, то чого ще бажати? Хіба що ти взагалі, у цьому народженні, не хочеш виходити заміж, бо

інакше можна, з твоєї вини, втратити цю партію. Мине ще два-три роки, заміжжя стане неминучим, але тоді, з такими вимогами, навіть титулований сановник здасться тобі не досить гарним. То ж обміркуй усе гарненько». Панночка Бінсінь мовила: «Я не уперта, але на весілля має бути батьківська воля – це ж велика подія у житті. Зараз мій батько в далекому засланні, мати давно пішла в інший світ, так чиєї ж волі мені слухатися?». Шуй Юнь їй сказав: «От саме про це вів мову префект, він сказав так: «Якщо положення і ситуація помінялися, то треба діяти за обставинами. Коли батько далеко і не може висловити свою волю, то я сам віддам наказ, і він буде прийматися за батьківський. Але оскільки я ще не віддавав розпоряджень, а Ви, як рідний дядько, маєте право наказувати, то і Ваша воля буде все одно, що батьківська». Як же при таких обставинах можна вперто наполягати на своєму?». Панночка Бінсінь, опутивши голову, подумала, а потім сказала: «Префект хоч і наказує, але він все одно чужа нам людина, а от якщо Ви, дядько, можете замінити батька, то це вже інша справа». Шуй Юнь запитав: «Яка різниця, чи батько, чи рідний дядько – одна кров, то чому ж я не можу віддати розпорядження?». Бінсінь відповіла: «Для мене завжди головною була воля батька, та якщо дядько мені його замінить, то в усьому буду коритися дядькові, і не треба більше нічого питати». Шуй Юнь, почувши це, радісно сказав: «Сьогодні ти, нарешті, усе зрозуміла та змирилася! Якби ж я не мав права замінити батька, то навіщо б я турбував тебе? Дитя моє, послухай, що скажу: укласти шлюб з родиною Го – це велике щастя, вийдеш заміж, тоді сама зрозумієш. Якщо між тобою і чоловіком все буде добре, то звернешся до тестя з проханням, а він, до речі, вже міністр, тож вистачить одного його слова, щоб повернути твого батька». Панночка відповіла: «Якщо справді так, тоді добре». Шуй Юнь ще додав: «Префект чекає від мене відповіді, тож для його спокою та на знак твоєї згоди, напиши власноруч свій гороскоп». Бінсінь відмовилась: «Дядьку, писати – це не спішна справа, до речі, саме Ви повинні скласти і записати мій повний гороскоп, я сама з цим не впораюсь». Але Шуй Юнь наполягав: «Якщо ти визнала мене рідним батьком, то всі турботи за тебе відтепер – це мій обов'язок. Ніхто не змушує тебе писати повний гороскоп, лише вісім ієрогліфів твого народження». За цим панночка Бінсінь взяла пензель, записала в чотири стовпчики вісім ієрогліфів та віддала Шуй Юню.

Він узяв гороскоп та у піднесеному настрої повернувся додому, а там звернувся до синів зі словами: «Сьогодні, нарешті, вирішилася справа про укладання шлюбу з родиною Го». Старший син запитав: «Молодша сестра, та, що живе в суміжних палатах, відмовлялася, як могла, ніяк не бажала коритися, чому ж сьогодні раптом погодилася?». Шуй Юнь відповів: «Вона всім серцем готова була прийняти батьківську волю, а оскільки я сказав, що в її становищі і воля дядька рахується за батьківську, то вона врешті-решт скорилася». Старший син, із підозрою, сказав: «Це вона зараз скорилася, але мене якийсь час, і, боюся, вона знову змінить своє рішення». Однак батько заперечив: «Ні, більше не змінить, панночка Бінсінь, на знак своєї згоди, власноручно записала вісім ієрогліфів свого народження», – з цими словами він дістав із рукава гороскоп і показав трьом синам. Щойно ті побачили його, як почали з радощів вигукувати: «Чудово! Чудово! Справу зроблено!». Шуй Юнь розмірковував: «Так, це чудово, але справу ще не зроблено». Старший син знову запитав: «Що Ви маєте на увазі, чому не зроблено?». Тоді Шуй Юнь пояснив: «Якщо вона визнала мене рідним батьком, то і гороскоп із подарунками на заручини теж я повинен підготувати та відправити, лише тоді справу буде закінчено». Старший син подумав і відповів: «Ну що ж, як

кажуть, “не витратиш мало грошей, не отримаєш багато”. Якщо ми не впораємося з такою дрібницею, то як у майбутньому зможемо привласнити її майно?». Шуй Юнь мовив: “Впоратися – то впораємося, але де ті багатства знайти зараз?”. Старший син все одно наполягав: “Так, але витратитися все одно доведеться”. Вони ще якийсь час порадились, який одяг та прикраси можна закласти. За ці речі вони згодом отримали декілька лянів срібла. Одразу ж було куплено два відрізи червоного атласу, на ньому золотом надрукували вісім ієрогліфів народження Бінсінь, потім, дуже ретельно, склали повний гороскоп панночки Шуй. Шуй Юнь сам, особисто, відніс гороскоп префекту і вручив зі словами: “Вельмишановний пане, як бачите, я не наслідую Вам заперечувати, прошу, прийміть гороскоп моєї племінниці”. Префект дуже зрадів та одразу наказав надіслати гороскоп окружному судді, до того ж, велівши йому бути свахою на заручинах. Окружний суддя, дізнавшись про наказ префекта, не наважився відмовитися. Він вибрав щасливий день і, під музику та бій барабанів, вирушив у палац родини Го. Панич Го поспіхом вийшов їх зустрічати, прийняв у судді гороскоп, так, неначе “отримав рідкісний скарб”. Щоб пригостити суддю, приготували розкішний бенкет. Минуло кілька днів, родина Го підготувала весільних подарунків на тисячу золотих, окружного суддю знову запросили бути свахою. Було обрано щасливий день, і під звуки флейт та барабанів подарунки відправили родині Шуй.

За день до цього Шуй Юнь повідомив про це Бінсінь, велівши їй підготуватися. Панночка сказала: “Через те, що батька немає вдома, мій дім давно охолонув. Тож якщо Ви, дядьку, назвалися моїм батьком та склали мій гороскоп, то Ви, в своєму домі, і будете приймати подарунки, це буде справедливо”. Шуй Юнь зауважив: “Хочеш приймати подарунки у мене, нехай так і буде, от тільки у листі треба буде написати ім’я твого батька”. Проте Бінсінь заперечила: “Якщо я напишу ім’я батька, то виходить, що я не вважаю батьком Вас! Тим більше, мій батько розгнівив імператора та був висланий зі столиці, вважайте, що став злочинцем, і його ім’я може накликати нещастя та викликати незадоволення у родини Го. А після подарунків ще буде багато формальностей, листів у відповідь і підношень, все треба буде підписувати Вашим ім’ям, як тоді пояснювати, чому ми раніше підписались іменем мого батька? А так одразу підпишемо Вашим ім’ям, і все само собою вирішиться”. Шуй Юнь подумав-подумав та й погодився. Він купив декілька вишитих золотом стрічок для листів і звелів панночці Бінсінь написати свої на них титули, але і тут вона зауважила: “Напишіть замість мене, а то, боюся, чужі люди скажуть, що старший брат написав, і будуть насміхатися”. Шуй Юнь знову погодився. На всіх листах у відповідь і запрошеннях панночка Бінсінь написала ім’я Шуй Юня, і коли все закінчила, то прочитала вголос. Шуй Юнь, почувши, сказав: «Чому це ти написала “для дочки”?». Бінсінь запитала: “Коли Ви уже стали для мене батьком, то як же мені писати?”. Шуй Юнь знову погодився, що вона права. Він забрав листи, і повернувшись до себе, зібрав синів та мовив: «На всіх листах і запрошеннях стоїть моє ім’я, ще й написано “відповідь на запрошення для дочки”, тож ми не лише заберемо собі весільні подарунки, але і поріднимось з родиною Го». Батько і сини потай раділи цьому. Наступного дня сім’я Го відправила запрошення, щоб зустрічали ходу з весільними подарунками, тож Шуй Юнь із синами належно одягнулися та чекали біля широко розкритих головних воріт. Головна зала була прикрашена кольоровими килимами і завісами, звуки музики доходили до небес, коли приїхав префект, його зустріли та провели відповідно до ритуалу. Цілий день панувало пожвавлення, але Бінсінь була до цього байдужа, нічим не цікавилася, ні у що не вникала. Коли гості нарешті

розійшлися, Шуй Юнь через бічні ворота прийшов провідати панночку і, водночас, запитати, хто повинен приймати дорогоцінні подарунки на весілля. Бінсінь розсудила так: “Дядько став мені батьком, стратив стільки сил, витратив стільки грошей, то, зрозуміло, що і приймати ці дорогоцінні подарунки повинен він, навіщо ж ще мене питати? Відтепер не лише ці подарунки, а навіть все майно моє належить дядькові, зрештою, у мого батька немає інших братів, тому і всі його речі також належать дядькові. Але зараз батько далеко, не знаю, чи живий він, чи мертвий, тож тільки й лишається, що тимчасово все зберігати, тому я не наважуюсь нічого передавати”. Шуй Юнь, почувши це, від радості заплескав у долоні і вигукнув: “Моя племіннице, ти дійсно мудра і добродісна! Як все точно пояснила!”. Після цього він із трьома синами і дочкою пішов подивитися на подарунки і прийняти їх відповідно до дарчого переліку.

Дійсно кажуть:

Справа виходить боком – завжди через пошуки вигоди,

Люди втрачають розум – все через свою жадібність.

Правду кажуть: на ароматну наживку,

Зрештою, клює рибка.

Минуло більше місяця, панич Го все підготував, як слід, і от, вибравши щасливий день, під звуки труб та барабанів, як-то кажуть, “сто візків” рушили в дорогу до воріт Шуй Юня. Навкруги панував дух свята і пошвавлення. Шуй Юнь, у метушні, зробив одне коло по двору, а потім через бічні маленькі ворота рушив поквипити панночку Бінсінь. Однак панночка поводитися наче й не було нічого, і неспішно запитала: “Навіщо мені збиратися?”. Шуй Юнь, почувши це, схвилювано відповів: “Дитино моя, що то за жарти?! Сьогодні день твого весілля, сім’я Го забирає тебе, музика стрясає небо, весільний паланкін вже біля головних воріт, а ти питаєш, наче не розумієш, навіщо збиратися!”. Панночка Бінсінь спокійно заперечила: “Ви праві, дядьку, родина Го дійсно забирає, але не мене, а Вашу доньку, мою старшу сестру, тож я і питаю, навіщо мені збиратися?”. Шуй Юнь від цих слів розхвилювався ще більше: “Сім’я Го доклала стількох зусиль, покликала свахою самого префекта, твої заручини влаштував окружний суддя, то про яку старшу сестру ти говориш? Моя донька, твоя сестра, не гарна і не розумна, хіба став би панич Го витратити заради неї стільки золота?!”. Панночка Бінсінь відповіла: «Мій батько у засланні, служить у далекому краї, все, що в нього є, він залишив на мене, я – його єдина донька і я не виходжу заміж, то що означає Ваше “забрати мене”?». У Шуй Юня від страху мало серце не зупинилося, але він опанував себе і, посміхнувшись, сказав: “Хоча і ведеш зарозумілі розмови, але цього разу ти припустилася помилки”. Але панночка наполягала на своєму: “Я не виходжу заміж, і все тут, ніхто не може мене змусити, про яку ще помилку Ви кажете?”. Шуй Юнь мовив: «Якщо ти не бажала виходити заміж, то і не потрібно було мені власноруч писати свої ієрогліфи народження. Однак, якщо вже сама написала, а потім за ними склали гороскоп і передали в родину Го, то, боюся, що тепер твоє “не виходжу заміж”, вже нічого не варте». На це панночка Бінсінь спокійно промовила: “Дядьку, та Вам, певно, це приснилося! Я не давала згоди виходити заміж, то як я могла власноруч Вам написати мої ієрогліфи народження?”. Тут Шуй Юнь засміявся і відповів: «Люба племіннице, не потрібно відмовлятися від свого слова! Золоті ієрогліфи твого гороскопу надруковані з тих, які ти своєю рукою мені написала, то чому ж зараз не визнаєш свого “боргу”? Хто б міг подумати, що я буду завбачливішим за тебе і збережу ту записку як доказ, тож як би ти зараз не відмовлялася, що б не вигадувала, а все одно не викрутишся!». Панночка

Бінсінь спокійно вислухала його та мовила: “Добре, якщо я дійсно написала Вам ієрогліфи мого народження, то більше відпиратися не буду, а якщо ж ні, то тоді, дядьку, не ображайтеся. Принесіть той запис, нехай всі подивляться”. Шуй Юнь одразу погодився: “Ну що ж, ти все правильно говориш”. Потім похапцем повернувся до себе за записом, а тоді покликав трьох синів у свідки і повернувся. Високо піднявши запис, Шуй Юнь запитав: “Хіба це не написано тобою особисто? Що ще тут можна сказати?”. Проте панночка все одно не корилася: “Дозвольте запитати Вас, дядьку, чи знаєте Ви дату мого народження?”. Шуй Юнь одразу відповів: “Ти народилася в п’ятнадцятий день восьмого місяця в годину хай (час із 9 до 11 години вечора), добре пам’ятаю, як того вечора я з твоїм батьком якраз пили вино і милувалися місяцем. Я твій рідний дядько, як я можу цього не знати?”. Панночка Бінсінь знову мовила: “Добре, тоді я поставлю ще одне питання, чи пам’ятаєте Ви дату народження моєї старшої сестри, Вашої дочки?”. Шуй Юнь відповів: “Вона народилася в шостий день шостого місяця в годину у (час від 11 до 13 години), у той час стояла сильна літня спека, тоді ще пам’ятаю, її мати дуже мучилася під час післяпологового відпочинку”. Бінсінь сказала: “Дядьку, ви можете подивитися і сказати, чи вісім ієрогліфів мого народження дійсно збігаються з тими, що записані в записці та весільному гороскопі?”. Шуй Юнь відповів: “У весільному гороскопі пишуть вісім циклічних знаків, два з яких відповідають року, два місяцю, два дню, два часу народження, це не є звичайний запис дати, як же я можу їх так просто прочитати?”. Бінсінь знову запитала: “А вісім ієрогліфів мого народження, у тій записці, Ви можете розтлумачити?”. Шуй Юнь замислився й аж нарешті відповів: “Ієрогліфи із записки я не можу прочитати вголос, але золоті ієрогліфи з гороскопу можу перерахувати, я запам’ятав, скільки золота пішло на кожен, отже, записано так: цзя-ї, сін-вей, жень-у, у-у, – загальна вага становить два ляни, три цяня і чотири феня”. Тоді паночка Бінсінь, нарешті, пояснила: “Ці вісім циклічних знаків – то є дата народження Вашої доньки, моєї старшої сестри, і весільний гороскоп складено за цими вісьмома ієрогліфами, тож як це весілля мене стосується? Про що тут ще говорити?”. Шуй Юнь, почувши це, тремтячи від страху, продовжував наполягати: “Ну звичайно ж, це твій гороскоп! Ти його сама написала! Як він може бути твоєї сестри?”. Панночка Бінсінь відповіла: “Не треба кричати, дядьку, покличте людину, яка знається на цьому, або геоманта, і нехай він розсудить, що вони означають: чи це п’ятнадцятий день восьмого місяця, чи шостий день шостого місяця, і все буде зрозуміло”. Шуй Юнь, почувши це, на хвилю наче закам’янів, та раптом ноги в нього підкосилися, і він упав на підлогу: “Моя бідна донечка, ти продала її, ти обдурила її, боюся, що моя правда не пересилить твоєї брехні! Префект і окружний суддя знають, не кажучи вже про родину Го, що саме тебе видають заміж! Всі люди це знають! Хоча гороскоп ти підмінила, та все одно, коли всі поважні урядовці в один голос вкажуть на тебе, як же ти будеш виправдовуватися?”. Панночка спокійно пояснила: «А я й не буду виправдовуватися. Якщо хотіли мене взяти за дружину, то треба було родині Го відправляти сватів у мій дім, навіщо ж відправляти в дім дядька? Але дядько прийняв сватів, написав відповідь зі згодою, написав на листах “запрошення для дочки”, ніде жодного слова немає про племінницю, тож чому я повинна виправдовуватися?». Шуй Юнь у розпачі сказав: «Я назвав тебе “дочкою”, тому що ти сама визнала мене рідним батьком, ми це з тобою обговорювали». Бінсінь знову заперечила: «От якби у дядька зовсім не було доньки, тоді можна було б назвати племінницю просто “дочка”, але у дядька є рідна донька, а в такому випадку треба вказувати старшинство доньок:

назвали племінницю донькою, то вкажіть у листі “друга донька”. Хіба ж можна в таких випадках так просто взяти і написати “донька”? Якщо вже пішла така розмова, то Ви, дядьку, – чиновник і повинні на цьому знатися». Почувши всі ці справедливі докази, Шуй Юнь, від хвилювання, став бити себе в груди, тупотіти ногами, плакати і кричати: “Все! Все! Ти мене згубила! Цей панич Го лихий і безжальний, а його батько займає посаду міністра! Панич стільки витратив грошей, щоб із тобою побратися! Сьогодні день весілля, запрошено стільки гостей і родичів! У родині Го приготували бенкет, а ще зранку в наш дім, під звуки музики, принесли весільний паланкін, бо хіба ж буде панич чекати до вечора? Він особисто приїхав верхи. Якщо ти не погоджуєшся виходити заміж, то немає кого вивести до панича, як він це так залишить? Нитка життя мого зараз у твоїх руках. Якщо ти мене губиш, то і я не буду дивитися на наші родинні зв’язки, донесу на тебе префекту і окружному судді, розповім їм, як усе було насправді, про те, що ти мене обдурила, а не я надурив їх і родину Го, от тоді і подивимося, от тоді і послухаємо вирок палати чиновників. Однак боюся, що хоч ти і хитра, хоч і розумна, хоч і гостра на язик, та все одно здаватимешся всім безсоромною і безсовісною”. Шуй Юнь говорив так і плакав. Однак панночка дуже спокійно відповіла на це: “Якщо Ви, дядьку, хоче донести на мене, то і я, без довгих вагань, розповім, як пославшись на батьківські обов’язки, Ви увійшли у злочинну змову. Хотіли видати мене, сироту, заміж, а потім заволодіти майном мого батька. Боюся, що ця розповідь лише посилить Вашу провину”. Шуй Юнь, почувши це, злякався ще більше: “Я не кажу, що хочу доносити на тебе, та якщо не донесу, то як виконаю свої зобов’язання?”. Услід Бінсінь відповіла: “Якщо Ви, дядьку, справді не хочете втягувати мене в цю справу, але хочете виконати свої зобов’язання, тоді це легко влаштувати”. Шуй Юнь, почувши, що все можна легко залагодити, негайно перестав плакати і запитав: «Ця несправедливість може вирішитися тільки при втручанні потойбічних сил, як же ти кажеш: “легко”?». Тоді Бінсінь відповіла: “Якщо Ви послухаєте мій план, то обіцяю, що велике горе обернеться великою радістю”. Шуй Юню здалися слова племінниці дивними, тому він із недовірою запитав: “Саме в цей час, коли смерть над головою, яка ще може бути велика радість? Якщо твоя пропозиція врятує мене від гніву молодого пана Го, то вважай, що вже буде добре!”. Панночка Бінсінь пояснила: «Я думаю, що старшій сестрі Сянгу цього року вже виповнилося сімнадцять, час виходити заміж, так чому ж не скористатися таким шансом, як-то кажуть, “при правильних формулюваннях і мова ллється плавно”. Видайте заміж мою сестру і завершіть цю справу, навіщо говорити про якісь неприємності?». Шуй Юнь, почувши ці слова, опустил голову і глибоко задумався, потім чи то здивовано, чи то радісно промовив: “Так, ти права: це також вихід. Однак твоя сестра негарна, їй із тобою не зрівнятися, тому гадаю, що паничу Го вона не сподобається, підуть плітки”. Бінсінь на те сказала: «Дядьку, той гороскоп, що Ви склали і відправили, дійсно, не мій, а старшої сестри; панич і всі це бачили, відправляли весільні подарунки в Ваш будинок, всюди написано лише Ваше ім’я, на запрошенні прямо написано “для доньки”, а сьогодні панич Го привселюдно приїхав у Ваш дім забирати наречену, ну звичайно ж, що і віддавати заміж треба мою сестру, які тут ще можуть бути плітки? Ну, а якщо вже говорити про плітки, то Ви, дядьку, взагалі не будете мати до того стосунку, нехай панич сам думає, як йому бути. А от якщо старша сестра вийде заміж, то Вам будуть поклонятися, як горі Тай-шань, Ви посядете таке місце, про яке і не мріяли, а згодом і плітки всі розсіються. Хіба це не буде означати, що “велике горе перетворилося на велику радість”?». Шуй Юнь, почувши це, не міг

стримати радісного сміху, встав із колін і звернувся до Бінсінь: “Дитино моя! Як же ти, така юна тендітна дівчина, змогла скласти такий складний план? Ти свого дядечка спочатку вбила, а потім знову воскресила до життя!”. Бінсінь відповіла: “Це не я обдурила Вас, дядьку, це Ви самі шукали неприємностей, а мені довелося шукати вихід, щоб себе захистити”. Шуй Юнь сказав: “Не будемо більше про це. Твоя старша сестра груба і негарна, вона і в звичний час не може зібратися як слід, а тут раптом це заміжжя, як вона сама впорається? Тобі треба піти допомогти їй убиратися”. Панночка Бінсінь тільки і чекала можливості піти, взяла із собою двох служниць та пройшла до покою старшої сестри, а там зробила їй зачіску, поголила волосся на обличчі, відбілила зуби, підмалювала брови. Збори нареченої тривали з полудня до вечора: перлами та шпильками з пір’ям зимородка прикрасили їй зачіску, з голови до п’ят одягли в мереживну парчу, а щоб остаточно посилити схожість із Бінсінь, надушили свіжим ароматом. Потім Сянгу навчили, як поводитися: “Коли будеш у шлюбному покої, кажи, що соромишся і не показуйся, зроби так, щоб панич тебе побачив, лише коли загасять свічки, якщо він захоче з тобою випити шлюбного вина, наказуй служницям доливати, аж поки він геть не сп’яніє”. І ще навчили її: “Якщо після того, як наречений, побачивши тебе, скаже, що ти йому не сподобалася, то вдай, ніби збираєшся покінчити з собою, налякай його”. Хоч і казали, що Сянгу дурна, однак коли справа стосувалася її вигоди, вона все відразу схоплювала та розуміла. Тільки-но її убрали, як на небі зійшло Три Зірки. Панич Го верхи на прекрасному скакуні, з гордо піднятою головою, в’їхав на подвір’я, одразу безліч людей кинулось його зустрічати. Шуй Юнь, коли зрозумів, що від нього вже нічого не залежить, його аж у піт кинуло зі страху, ледве дихаючи, він проводив доньку до весільного паланкіна, і під гучну веселу музику весільна процесія рушила з подвір’я.

Правду кажуть:

Хитрий, підступний план хоч і добре продуманий,

Але мудрість і розум завжди будуть вище.

Горлиця хоча і пручалася,

Але через сороку полишає гніздо.

Молодий пан Го усім серцем вірив, що одружується з панночкою Бінсінь, тому був у піднесеному настрої. Коли весільний паланкін прибув до воріт родини Го, безліч мамок, няньок і служниць вийшли зустріти наречену та, підтримуючи її під руки, провели в головний зал. Парчева хустка покривала голову нареченої, всю в червоному і зеленому шовку, одягнуту немов небожителька, всі прийняли Сянгу за панночку Бінсінь, та не стримували свого захоплення. Зробивши обряд поклонів у головному залі предків, всі пройшли в шлюбний покій і там, вишикувавшись у чергу, підносили весільне вино молодят. Сянгу, пам’ятаючи настанови, не знімаючи з голови хустки, зайшла за фіранку і, навіть під страхом смерті, не погоджувалася вийти. Панич Го вирішив, що вона соромиться, і не надто наполягав, зрештою, він вирушив у зовнішні покої відзначати подію з друзями та родичами. Він спочатку пив за щастя у шлюбі, потім пив, коли приймав поздоровлення родичів, як-то кажуть, “там келих, тут кубок”, доки зовсім не сп’янів. Нарешті, після бенкету, настала пора йти до шлюбного покою, де на той час у полум’ї свічок він міг розгледіти лише невиразний силует нареченої, яка сиділа на ліжку.

Панич Го, у піднесеному від випитого вина настрої, підійшов до положу і тихо запитав: “Глибока ніч, чому ти ще не спиш?”. Сянгу, побачивши нареченого, поспішно відійшла в тінь і закрила обличчя, потихеньку покликала служниць, щоб ті згасили свічки. Проте ті дивилися, що накаже панич Го, тому не наважувалися

їх загасити. Панич Го, повернувшись до них, наказав: “Якщо наречена наказала згасити свічки, то швидко йдіть гасити!”. Почувши це, натовпом служниці кинулись гасити свічі, а потім всі вийшли. Панич став пробиратися до ліжка навмання, а наречена одразу ж стягнула із себе весільне вбрання та лягла під ковдру. Де ж тут паничу було стерпіти, він скинув із себе одяг і теж заліз під ковдру, помилково вважаючи, що перед ним жадана панночка Бінсінь, він згорав від нетерпіння. Сянгу також була всього лише слабкою жінкою, як же вона могла опанувати себе в такий момент? В одну мить, як-то кажуть, “захиталися китиці на запоні, по червоному шовку покривала пішли хвилі”, і стали вони чоловіком і дружиною.

Правду кажуть:

*Здається, що всі знатні діви під пологом немов хмари,
Всі шляхетні юнаки під ковдрою проводять баталії дракона.
Але як же так виходить, що на світанку ти, глянувши в дівоче обличчя,
Вже укладений шлюб не хочеш визнавати?*

Молоді після шлюбної ночі проспали допізна та прокинулися тільки, коли сонце було вже високо. Панич Го тільки-но відкрив очі, в ту ж мить захотів подивитися на наречену, але побачив лише широке обличчя дурнуватою вигляду, та хіба ж це панночка Бінсінь?! Він швидко підвівся, одягнувся і запитав: “Ти не панночка Бінсінь, навіщо ж ти тут замість неї?”. Сянгу відповіла: “А як це ти знаєш, що я не панночка Бінсінь, подивися уважніше?”. Та панич Го тільки мигцем глянув і відповів: “Ні, ні! Я б впізнав панночку Бінсінь, вона красива і благородна безмежно, немов той гібіскус у росі, тополя або верба в серпанку, хіба ж у неї така зовнішність?! Я, здається, починаю розуміти, то все це через того старезного собаку Шуй Юня, це він обдурив мене!”. Сянгу, почувши такі слова, схвилювано сказала: “Якщо ти взяв мене за дружину, то ми рівні за положенням. Чого це ти такий грубий і невихований, чому лаєш мого батька?”. Молодий пан Го, почувши це, розхвилювався ще більше: “Все! Все! Він обіцяв мені племінницю, омріяну панночку Бінсінь. Ти називаєш його батьком, то невже ти його рідна дочка, що, ще одна?”. Сянгу від таких промов сіла на ліжку, швидко одяглася і відповіла: «Що ти за людина така дурна! Панночка Бінсінь, то дочка мого рідного дядька, старшого брата батька, якщо ти хотів взяти її за дружину, то треба було і свах відправляти до її родини, навіщо було приходити до мого батька? Тим більше, що гороскоп, який прислали тобі, – мій, на відповідних листах і запрошеннях написано “для дочки”, хіба ти того не бачив? Тоді чому говориш про якусь племінницю? Ти прислав подарунки в наш дім, приїхав мене забирати в наш дім, як же можеш питати, чи я рідна донька? Я – донька чиновника, привселюдно вийшла за тебе, ти ввів мене в родину, у присутності друзів і родичів, при весільних свічках ми скріпили союз, сьогодні ми вже чоловік і дружина, а ти говориш про якусь “омріяну панночку Бінсінь” і тому подібне, ведеш розмови, що підривають устої, розхитують мораль! Як же мені, після таких слів, жити в твоїй родині, вести господарство, народжувати спадкоємців? Здається, мені залишається тільки померти!». Вона зістрибнула з ліжка і, ридючи так голосно, що, здавалося, трясеться земля і небо, схопила великий червоний рушник і зробила вигляд, що збирається на ньому вішатися. У панича Го вже від того, що не одружився з Бінсінь, голова йшла обертом, а тут ще Сянгу зволила вішатися, тож, як-то кажуть, “його душа ледве не розпрощалася з тілом”. Про таке говориться в одному повчанні:

Тільки-но був зачарований вербою, як вже від квітки зазнав обману.

Бажаєте знати, як все вирішилося, послухайте наступний розділ.